

Nowa dyrektywa wzmacnia możliwości oszczędnego gospodarowania ciepłem w budynkach mieszkalnych

The new directive reinforces the possibility of saving heat management in residential buildings

KAZIMIERZ DUDZIŃSKI

W artykule opisane zostały zasadnicze postanowienia w odniesieniu do rozliczania kosztów ciepła w budynkach wielolokalowych, jakie wprowadza dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady UE z 11.12.2018 r. zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej. Wprowadzone zmiany zostały szczegółowo opisane; ich adresatem są głównie właściwe organy administracji państwowej, ale także zarządzający budynkami oraz podmioty świadczące przedmiotowe usługi. Uwagę zwracają znacznie zwiększone uprawnienia użytkownika lokalu dotyczące zwłaszcza informacji i rachunków za zużyte ciepło. Zapisane wnioski korespondują z merytorycznymi tezami artykułu.

Słowa kluczowe: budynki mieszkalne, rozliczanie zużycia ciepła

The article describes the basic provisions regarding the settlement of heat costs in multi-storey buildings, introduced by the directive of the European Parliament and the EU Council of 11/12/2018 amending Directive 2012/27 / EU on energy efficiency. The changes introduced have been described in detail; their addressees are mainly competent state administration bodies, but also building managers and entities providing these services. The attention is paid to the significantly increased permissions of the user of the premises, especially information and bills for heat consumed. Saved applications correspond with the substantive thesis of the article.

Keywords: residential buildings, heat consumption accounting

Uchwalona w dniu 11 grudnia 2018 r. dyrektywa [1] zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej zasadniczo odnosi się do mechanizmów po stronie wytwarzania energii w powiązaniu z ograniczeniami emisji gazów cieplarnianych. Wiele jej postanowień odnosi się także do konsumpcji energii, w tym w sektorze mieszkalnictwa. Nowa dyrektywa poprzez konkretne i jednoznaczne zapisy dotyczące rozliczania kosztów ciepła w budynkach wielolokalowych wzmacnia możliwości oszczędzania energii w budynkach mieszkalnych wielolokalowych.

Postanowienia nowej dyrektywy w stosunku do poprzedniej, porządkują sprawę dostarczania ciepła do budynków mieszkalnych wielolokalowych, w szczególności rozliczanie kosztów ogrzewania oraz kosztów przygotowania ciepłej wody użytkowej w lokalach takich budynków. Zapisane w artykułach 9-11 oraz w Załączniku Nr VII postanowienia dyrektywy 2012/27/UE, w niektórych przypadkach dotyczyły nie tylko ciepła, ale także energii elektrycznej

oraz gazu, co utrudniało właściwą interpretację tych przepisów i ich odpowiednią implementację do przepisów krajowych. Postanowienia nowej dyrektywy dotyczące tego zagadnienia zapisane w dodanych i rozbudowanych artykułach są bardziej precyzyjne i zarazem zrozumiałe co powinno ułatwić korzystanie z tych przepisów.

Potwierdzają to wybrane fragmenty artykułów w/w dyrektywy, odnoszące się do rozliczania kosztów ogrzewania oraz kosztów przygotowania ciepłej wody użytkowej:

Opomiarowanie ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej (artykuł 9 a)

Państwa członkowskie mają zapewnić, aby końcowi odbiorcy systemu ciepłowniczego, systemu chłodniczego i ciepłej wody użytkowej mieli możliwość nabycia po konkurencyjnych cenach liczników, które dokładnie oddają rzeczywiste zużycie energii przez odbiorcę końcowego. (Należy dodać, że zgodnie z zapisem w Pream-

bule tej dyrektywy, odbiorca końcowy to także użytkownik końcowy, czyli również użytkownik lokalu w budynku wielolokalowym, który nie ma bezpośredniej ani indywidualnej umowy z dostawcą energii).

Natomiast, gdy ciepło, chłód lub ciepła woda użytkowa są dostarczane do budynku z centralnego źródła obsługującego większą liczbę budynków lub z systemu ciepłowniczego lub chłodniczego, licznik musi być zamontowany na wymienniku ciepła lub na granicy dostawy.

Opomiarowanie podlicznikami i podział kosztów ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej (artykuł 9 b)

W budynkach wielomieszkaniowych i wielofunkcyjnych, niezależnie od źródła zasilania w ciepło, należy instalować indywidualne liczniki do pomiaru zużycia ciepła/chłodu oraz ciepłej wody użytkowej dla każdego modułu budynku, jeżeli jest to technicznie wykonalne i ekonomicznie uzasadnione.

W przypadku gdy zastosowanie indywidualnych liczników nie jest technicznie wykonalne lub nie jest opłacalne, do pomiarów zużycia ciepła w każdym module budynku, w celu pomiaru zużycia ciepła na każdym grzejniku należy stosować indywidualne podzielniki kosztów ogrzewania, chyba że dane państwo członkowskie wykaże, że montaż takich podzielników kosztów ciepła nie byłby opłacalny. W takich przypadkach, państwo członkowskie powinno jasno określić i opublikować kryteria ogólne, metody lub procedury określania braku wykonalności technicznej i braku opłacalności.

Natomiast w nowych budynkach wielomieszkaniowych i w częściach mieszkalnych nowych budynków wielofunkcyjnych wyposażonych w centralne źródło ogrzewania i ciepłej wody użytkowej lub zaopatrywanych z systemu ciepłowniczego, niezależnie od wymogu montowania liczników ciepła lub podzielników kosztów ogrzewania, należy instalować indywidualne liczniki ciepłej wody użytkowej.

W budynkach wielomieszkaniowych lub wielofunkcyjnych państwa członkowskie zobowiązane są wprowadzić przejrzyste, publicznie dostępne przepisy krajowe dotyczące podziału kosztów zużycia ciepła, chłodu i ciepłej wody użytkowej w takich budynkach, aby zapewnić przejrzystość i dokładność rozliczania indywidualnego zużycia. Przepisy te powinny zawierać wytyczne w sprawie sposobu podziału kosztów:

- ciepła do ogrzewania lub chłodzenia mieszkań,
- ciepła do przygotowania ciepłej wody użytkowej,
- ciepła emitowanego przez instalację ogrzewczą w budynku oraz do celów ogrzewania powierzchni wspólnych, jeżeli klatki schodowe, korytarze lub inne pomieszczenia są wyposażone w grzejniki.

Wymóg zdalnego odczytywania (Artykuł 9 c)

W celu zapewnienia wykonania postanowień ujętych wyżej, liczniki i podzielniki kosztów ogrzewania zamontowane po dniu 25 października 2020 r. muszą być urządzeniami umożliwiającymi zdalny odczyt.

Natomiast te liczniki oraz podzielniki kosztów ogrzewania, które nie posiadają funkcji zdalnego odczytu, ale zostały już zamontowane, powinny zostać wyposażone w taką funkcję lub należy je zastąpić urządzeniami posiadającymi taką funkcję w terminie do dnia 1 stycznia 2027 r.;

chyba że dane państwo członkowskie wykaże, że nie jest to opłacalne.

Rozliczenia i informacje o zużyciu w zakresie ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej (Artykuł 10 a)

Państwo członkowskie powinno zapewnić, aby w przypadku zainstalowania liczników ciepła lub podzielników kosztów ogrzewania, informacje o rozliczeniach i zużyciu były wiarygodne, dokładne oraz oparte na rzeczywistym zużyciu lub odczytach podzielników kosztów ciepła, zgodnie z załącznikiem VII a, dla wszystkich użytkowników końcowych, którzy nie mają bezpośredniej lub indywidualnej umowy z dostawcą energii.

Inne obowiązki Państwa Członkowskiego to min.:

- wprowadzenie systemu regularnego dokonywania odczytów przez samych odbiorców końcowych lub użytkowników końcowych i przekazywania przez nich odczytów licznika. Jedynie w przypadkach gdy odbiorca końcowy lub użytkownik końcowy nie poda odczytu licznika za dany okres rozliczeniowy, rozliczanie jest oparte na zużyciu szacunkowym lub na stawce ryczałtowej (odczyt indywidualny wykonany przez użytkownika lokalu nie dotyczy podzielników kosztów ogrzewania);
- wprowadzenie wymogu, aby – w przypadku gdy dostępne są informacje na temat rozliczeń za energię i zużycia w przeszłości lub odczyty podzielników kosztów ciepła u użytkowników końcowych – były one na życzenie użytkownika końcowego udostępniane dostawcy usług energetycznych wskazanemu przez użytkownika końcowego;
- zapewnienie, aby odbiorcom końcowym zaoferowano opcję elektronicznej formy informacji o rozliczeniach i rachunków;
- zapewnienie udzielania jasnych i zrozumiałych informacji wraz z rachunkiem wszystkim użytkownikom końcowym;
- zapewnienie ochrony prywatności i danych użytkowników końcowych.

Koszt dostępu do informacji o opomiarowaniu oraz rozliczeniach i zużyciu w zakresie ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej (Artykuł 11 a)

Państwo członkowskie powinno zapewnić, aby użytkownicy końcowi otrzymywali wszystkie rachunki i informacje o rozliczeniach za zużycie energii nieodpłatnie oraz aby użytkownicy końcowi mieli odpowiedni i bezpłatny dostęp do swoich danych dotyczących zużycia.

Jednak kosztami zlecenia tego zadania stronie trzeciej, takiej jak dostawca usług lub lokalny dostawca energii, obejmującego opomiarowanie, przydział i rozliczanie rzeczywistego indywidualnego zużycia w takich budynkach, można obciążyć użytkowników końcowych w zakresie, w jakim wysokość tych kosztów jest uzasadniona.

Natomiast w Załączniku VII a zatytułowanym:

Minimalne wymogi w zakresie rozliczeń i informacji o zużyciu w odniesieniu do ogrzewania, chłodzenia i ciepłej wody użytkowej – określone zostały wymagania szczegółowe:

1. Użytkownikom końcowym należy umożliwić regulowanie ich własnego zużycia energii; rozliczenia muszą się odbywać na podstawie rzeczywistego zużycia lub odczytów podzielników kosztów ciepła co najmniej raz w roku.

2. Począwszy od dnia 25 października 2020 r., w przypadku gdy zostały zainstalowane liczniki umożliwiające zdalny odczyt lub podzielniki kosztów ciepła, informacje o rozliczeniach lub o zużyciu w oparciu o rzeczywiste zużycie lub odczyty podzielników kosztów ciepła muszą być udostępniane użytkownikom końcowym nie rzadziej niż raz na kwartał na żądanie lub jeżeli odbiorcy końcowi wybrali opcję otrzymywania elektronicznych rozliczeń, a w innych przypadkach dwa razy w roku.

3. Od dnia 1 stycznia 2022 r., w przypadku gdy zostały zainstalowane liczniki umożliwiające zdalny odczyt lub podzielniki kosztów ciepła, informacje o rozliczeniach lub o zużyciu w oparciu o rzeczywiste zużycie lub odczyty podzielników kosztów ciepła muszą być udostępniane użytkownikom końcowym nie rzadziej niż co miesiąc. Mogą być one również udostępniane w Internecie i być aktualizowane tak często, jak na to pozwalają stosowane urządzenia i systemy. Z tego wymogu można zwolnić ogrzewanie i chłodzenie poza sezonem grzewczym/chłodniczym.

4. Państwa członkowskie powinny zapewnić udostępnienie użytkownikom końcowym razem z ich rachunkami następujących informacji sformułowanych w jasny i zrozumiały sposób, w przypadku gdy są one oparte na rzeczywistym zużyciu lub odczytach podzielników kosztów:

a) rzeczywiste ceny bieżące i rzeczywiste zużycie energii lub całkowity koszt

ciepła i odczyty podzielników kosztów ciepła;

- b) informacje na temat używanego koszyka paliw oraz powiązanych rocznych ilości emisji gazów cieplarnianych, z uwzględnieniem użytkowników końcowych zaopatrywanych przez system ciepłowniczy lub system chłodniczy, a także opis poszczególnych zastosowanych podatków, opłat i taryf.
- c) porównanie bieżącego zużycia energii przez użytkowników końcowych z zużyciem w tym samym okresie poprzedniego roku w formie graficznej, z korektą na warunki klimatyczne odnośnie do ogrzewania i chłodzenia;
- d) informacje kontaktowe dotyczące organizacji konsumentów zrzeszających odbiorców końcowych, agencji energetycznych lub podobnych podmiotów, łącznie ze stronami internetowymi, gdzie możliwe jest uzyskanie informacji o dostępnych środkach poprawy efektywności energetycznej, porównaniach profili odbiorców końcowych lub obiektywnych technicznych specyfikacjach urządzeń pobierających energię;
- e) informacje na temat właściwych procedur składania skarg, możliwości zwrócenia się do rzecznika praw lub alternatywnych metod rozstrzygania sporów,
- f) porównanie z przeciętnym znormalizowanym lub referencyjnym użytkow-

niem końcowym z tej samej kategorii użytkowników. W przypadku rachunków elektronicznych takie porównania mogą zamiast tego zostać udostępnione w Internecie i w postaci odesłania w rachunkach.

Natomiast rachunki, których podstawą nie jest rzeczywiste zużycie lub odczyty podzielników kosztów ciepła, powinny zawierać jasne i zrozumiałe wyjaśnienie tego, jak obliczono kwotę podaną na rachunku, oraz co najmniej informacje, o których mowa w lit. d) i e).

Z przepisów końcowych wynika, że Państwa członkowskie zobowiązane są do wprowadzenia w życie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych, niezbędnych do wykonania niniejszej dyrektywy do 25 czerwca 2020 roku.

Wnioski:

1. Postanowienia niniejszej dyrektywy w zakresie rozliczania kosztów ciepła w budynkach mieszkalnych wielolokalowych, w przypadku odpowiedniej implementacji do przepisów polskiego prawa, wyeliminują istniejące, niewłaściwe regulacje w tym zakresie co może znacząco poprawić praktyczne funkcjonowanie systemów rozliczeń w Polsce.
2. Przepisy dyrektywy nakładają duże wymagania wobec stosowanych systemów rozliczeń oraz wobec podmiotów wykonujących usługi rozliczania kosztów

ów ciepła w budynkach wielolokalowych. Sprostanie tym wymogom jest jednym z warunków poprawnego wykonywania tych usług zgodnych z ideą tej dyrektywy.

3. W dyrektywie zapisane są krótkie, ale realne terminy dotyczące opracowania przepisów krajowych, jak też praktycznej realizacji określonych przedsięwzięć.
4. Okolicznością sprzyjającą wykonaniu postanowień dyrektywy jest funkcjonowanie w Departamencie Elektroenergetyki i Ciepłownictwa Ministerstwa Energii, Grupy Roboczej, którą tworzą niektóre podmioty oraz specjaliści zajmujący się problematyką rozliczania kosztów ciepła w budynkach wielolokalowych. Jednym z zadań Grupy Roboczej jest opracowanie propozycji dotyczących kompleksowej regulacji tego zagadnienia w przepisach prawa. Należy mieć nadzieję, że pomoże to resortowi energii w przygotowaniu odpowiednich przepisów zgodnych z ideą i postanowieniami nowej dyrektywy.

BIBLIOGRAFIA:

- [1] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2018/2002 z dnia 11 grudnia 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej. Opublikowana w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej Nr L 328/210 z dnia 21.12.2018 r.

100 lat Polskiego Zrzeszenia Inżynierów i Techników Sanitarnych

2019 jest rokiem obchodów 100-lecia powstania Polskiego Zrzeszenia Inżynierów i Techników Sanitarnych.

Za formalny początek Zrzeszenia uznaje się I Ogólnokrajowy Zjazd Gazowników Polskich, który odbył się w dniach 23-25 kwietnia 1919 r. Na początku PZITS ograniczał się do jednej branży i nazywał się Zrzeszenie Gazowników Polskich. W kolejnych latach do gazowników dołączyli wodociągowcy (1922 r.), następnie technicy sanitarni (1936 r.) oraz ciepłownicy i ogrzewnicy (1952 r.). Od 1957 r. PZITS obejmuje swoim zakresem wszystkie branże skupione w szeroko rozumianej inżynierii sanitarnej i środowiska.

Cały rok 2019 w Zrzeszeniu upłynie pod znakiem Jubileuszu, którego punktem kulminacyjnym będzie Gala Jubileuszowa (10 maja 2019) w Warszawie. Pierwsze wydarzenie będzie powrotem do przeszłości i uhonorowaniem założycieli Zrzeszenia – w dniach 14-15 marca

odbędzie się 39. Zjazd Gazowników (www.zjazdgazownikow.pl) organizowany przez wszystkie krajowe organizacje branżowe: PZITS, SITPniG i IGG.

28 kwietnia odbędzie się już 7. międzynarodowa konferencja naukowo – techniczna z cyklu *GIS, modelowanie i monitoring w zarządzaniu systemami wodociągowymi i kanalizacyjnymi*.

3 – 4 października natomiast projektanci i rzeczoznawcy będą mieli możliwość uczestniczyć w *Warsztatach pracy projektanta i rzeczoznawcy instalacji i sieci sanitarnych* (www.warsztaty.pzits.pl).

Więcej o PZITS wtedy i dzisiaj, dowiedzą się Państwo ze strony internetowej dedykowanej Jubileuszowi 100lat. pzits.pl

PZITS jest najstarszą (założoną w 1919 r.), niezależną i dobrowolną organizacją naukowo-techniczną, skupiającą osoby

fizyczne i prawne, zainteresowane działalnością zawodową i społeczną w dziedzinach: gazownictwa, wodociągów i kanalizacji, technologii wody i ścieków, ogrzewnictwa, ciepłownictwa, wentylacji i klimatyzacji, oczyszczania miast i osiedli oraz gospodarki odpadami, balneotechniki, pralnictwa, techniki sanitarnej wsi, ochrony wód, powietrza atmosferycznego i powierzchni ziemi, urbanistyki podziemnej i dziedzin pokrewnych.

Działalność PZITS obejmuje w szczególności organizację szkoleń i konferencji; usługi w zakresie opinii i ekspertyz; doradztwo techniczne; doradztwo w orzecznictwie patentowym; współpracę z Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju, Ministerstwem Edukacji Narodowej oraz Ministerstwem Energii, Polską Izbą Inżynierów Budownictwa, stowarzyszeniami w ramach NOT oraz Polskim Komitetem Normalizacyjnym; współpracę międzynarodową oraz działalność wydawniczą.